

Голові спеціалізованої вченої ради Д 17.051.07
Запорізького національного університету,
доктору юридичних наук, професору
Коломоєць Т.О.

ВІДГУК

доктора юридичних наук, професора
ДОНЕНКА Валерія Вікторовича
на дисертацію

Шаронової Наталії Олександрівни

на тему «**Адміністративні послуги, що надаються іноземцям підрозділами
Державної міграційної служби України**»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук
за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дослідження. Незважаючи на достатній рівень уваги, приділеної проблемам надання адміністративних послуг органами публічної влади, наразі у вітчизняній науці не сформульовано цілісної та несутеречливої концепції адміністративних процедур як в міграційній сфері в цілому так і щодо надання таких послуг іноземцям Державною міграційною службою України, зокрема. Саме це і зумовлює необхідність проведення окремого наукового дослідження правових засад та порядку надання адміністративних послуг, що надаються іноземцям підрозділами Державної міграційної служби України в національній доктрині та з урахуванням аналізу та можливого запровадження зарубіжного досвіду у цій сфері чому і присв'ячено наукову роботу Шаронової Н.О.

З урахуванням вивчення дисертації та публікацій авторки можна стверджувати, що дисертаційне дослідження Шаронової Н.О. являє собою нове за концептуальним підходом та шляхами його реалізації науковим дослідженням, в якому, спираючись на результати критичного аналізу існуючих наукових напрацювань, чинного законодавства, міжнародного досвіду з позицій науки адміністративного та адміністративно-процедурного

права теоретично обґрунтовано концептуальні положення, які стосуються вирішення проблеми надання адміністративних послуг іноземцям Державною міграційною службою України, що обумовило актуальність теми дисертації, її наукове значення для розвитку правової науки.

Мета і задачі дисертаційного дослідження сформульовані досить коректно, а цілісність дослідження забезпечується належним структуруванням матеріалу дисертації, яке є досить логічним і таким, що відповідає меті та задачам дисертаційного дослідження.

Належний рівень достовірності та обґрунтованості результатів дисертаційного дослідження Шаронової Н.О. забезпечується використанням всього спектру наукових підходів та методів пізнання складних юридичних явищ, зокрема таких, як діалектичний підхід, формально-юридичний, історико-правовий, порівняльно-правовий, системно-структурний, функціональний та інші методи пізнання.

Емпіричну базу дослідження становлять показники ефективності діяльності ДМСУ щодо надання адміністративних послуг іноземцям, які визначалися на основі статистичних та аналітичних даних діяльності за 2020–2023 роки, а також судова практика діяльності адміністративних судів з розгляду справ стосовно оскарження іноземцями дій, рішень чи бездіяльності ДМСУ щодо надання адміністративних послуг.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна.

Більшість наукових положень, рекомендації та висновків представленого дисертації є належним чином обґрунтованими та достовірними, оскільки обумовлені використанням результатів впровадження різних способів досудового врегулювання адміністративно-правових спорів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що проведене дослідження є одним з перших у вітчизняній юридичній науці спроб визначити основні напрями вдосконалення адміністративно-правового забезпечення надання адміністративних послуг іноземцям ДМСУ як

ключового напрямку реалізації Державної міграційної політики України. Унаслідок виконання поставлених завдань дослідження сформульовано низку нових наукових положень і висновків, що виносяться на захист.

На особливу увагу заслуговують наступні положення, висновки, рекомендації та пропозиції, викладені в дисертації, які найбільш наочно демонструють її наукову новизну, теоретичну та практичну значущість:

- запропоновано авторське визначення адміністративної послуги, що надається іноземцям підрозділами ДМСУ як результат діяльності уповноваженого суб'єкта владних повноважень за заявою іноземця та особи без громадянства, спрямований на реалізацію, захист та охорону їхніх прав, свобод та законних інтересів на території України, який супроводжується виданням адміністративного акта реєстраційного або дозвільного характеру. Виокремлено ідентифікаційні ознаки такого різновиду адміністративних послуг;

- систематизовано шляхи можливого впровадження зарубіжного досвіду правового регулювання та практики діяльності органів публічної адміністрації щодо надання адміністративних послуг іноземцям, зокрема: уніфікації процедури реєстрації місця проживання та перебування громадян, спростивши її для іноземців, переклавши обов'язок з реєстрації їх місця проживання (перебування) на осіб, які їх приймають (готелі, власники житла, гуртожитки, організації, в яких вони працюють, навчаються та ін.), застосовуючи повідомну процедуру реєстрації без відмітки в документах іноземця, а занесенням інформації до систематизованих баз даних, доступ до яких повинні мати всі суб'єкти владних повноважень; збільшення інвестиційної квоти для іммігрантів зі 100 до 300 тисяч доларів Сполучених Штатів Америки та закріплення процедури її реалізації та перевірки законного походження грошей та гарантій їх цільового використання;

- обґрунтовано положення щодо спрощення процедури надання дозволів на тимчасове перебування іноземців в Україні шляхом: запровадження можливості їх отримання через Єдиний портал державних

послуг «ДІЯ»; внести до обов'язкового переліку послуг, які мають надавати Центри первинної правової допомоги, юридичні консультації іноземцям з питань правових засад перебування в Україні загалом та отримання дозвільних документів в Україні, що підвищить рівень сприятливості України до іноземців та покращить у майбутньому інвестиційний клімат в Україні; спрощення процедури продовження терміну перебування в Україні іноземців, які в період перебування не порушували законодавство шляхом запровадження повідомної процедури отримання дозволу (на кшталт повідомної процедури реєстрації дозволів для юридичних осіб).

- з'ясовано, що потребують удосконалення підстави та порядок надання іноземцям дозволів на постійне проживання в Україні (імміграцію) шляхом: розширення першочергової квоти на імміграцію не лише для діячів науки та культури, імміграція яких відповідає інтересам України, але й іншим категоріям осіб – видатним ученим, викладачам іноземних мов, спортсменам, технологам, інженерам та ін.; надання права на імміграцію, крім повнорідних, і неповнорідним родичам громадянина України; удосконалення тестових перевірочних методик виявлення фіктивності підстав для отримання права на імміграцію та їх використання для анонімного тестування кандидатів (з виключенням фактора контролю над цим процесом фахівців ДМСУ); закріплення в законі процедури надання доказів підтвердження істинності здобуття права на імміграцію (переліку доказів, їх визнання та оцінки, порядку залучення до адміністративної справи щодо надання дозволу на імміграцію);

- запропоновано та обґрунтовано основні напрями удосконалення правового регулювання надання адміністративних послуг іноземцям підрозділами ДМСУ, а саме: закріплення на рівні постанови КМУ повного переліку адміністративних послуг, що надаються іноземцям в Україні, з розподілом на ті, що надаються на безоплатній та на платній основі, а також чіткого розміру плати за надання адміністративних послуг, платність яких встановлена законами, що регулюють суспільні відносини у відповідних

сферах, відповідно до розмірів, встановлених законами або актами Кабінету Міністрів України; процедури надання таких послуг, визначені у відомчих НПА, мають бути приведені у відповідність до норм Закону України «Про адміністративну процедуру»; закріплення на рівні наказів ДМС стандартів адміністративних послуг, що надаються іноземцям, строків, порядку та послідовності виконання процедурних дій щодо надання територіальними органами та підрозділами ДМСУ цих адміністративних послуг, а також чіткого визначення підстав для відмови в наданні таких послуг.

Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових фахових виданнях. Основні теоретичні висновки та практичні рекомендації, що містяться у дисертації, викладені у семи публікаціях, серед яких: 3 фахові статті, 1 стаття, опублікована у зарубіжному виданні, а також у 3 тезах доповідей на науково-практичних конференціях, що свідчить про достатнє та різностороннє впровадження результатів дослідження.

Дисертаційне дослідження виконане автором самостійно з використанням останніх досягнень теорії адміністративного права. Усі сформульовані в ньому положення, висновки та пропозиції обґрунтовані на основі особистих досліджень автора. Автор для аргументації власних положень і висновків використовував напрацювання інших учених, на які обов'язково робилися посилання.

Дисертацію оформлено відповідно до вимог, встановлених МОН України.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони мають як науково-теоретичну, так і практичну сферу застосування і використання. Положення та висновки дисертації можуть бути підґрунтям для подальшого дослідження бути основою для подальших наукових досліджень адміністративних послуг, що надаються іноземцям підрозділами ДМСУ.

Дискусійні положення дисертаційного дослідження. У цілому позитивно оцінюючи дисертацію Шаронової Наталії Олександрівни

необхідно висловити ряд зауважень, звернути увагу на твердження, що викликають сумніви та можуть слугувати підґрунтям для дискусії під час її захисту:

1. Додатковими аргументами обґрунтованості актуальності теми роботи та її наукових положень стали б результати аналізу статистичної інформації щодо порядку та умов надання адміністративних послуг іноземцям підрозділами ДМСУ.

2. Одним із положень новизни роботи є напрацювання автором шляхів удосконалення нормативно-правових засад надання адміністративних послуг іноземцям підрозділами ДМСУ, зокрема автором запропоновано розширити зміст норм Законів «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства», «Про імміграцію». В той же час у висновках роботи доцільно було б систематизувати такі положення у формі пропозицій до законодавства.

3. Слід критично сприйняти пропозицію автора щодо закріплення в КАСУ у ст. 12 «Форми адміністративного судочинства» окремої категорії справ щодо оскарження іноземцями дій, рішень чи бездіяльності Державної міграційної служби України, яка на думку автора має здійснюватися у спрощеному позовному провадженні, а також щодо визначення особливостей розгляду даної категорії справ в окремій статті, а саме як зазначає автор в статті 288-1 КАСУ «Особливості розгляду справ щодо оскарження іноземцями дій, рішень чи бездіяльності Державної міграційної служби України». Справа в тому, що дану категорію справ не завжди можна віднести до справ незначної складності, особливо коли мова йде про оскарження рішення про відмову в наданні дозволу на постійне проживання в Україні, а також не доцільно виокремлювати особливості розгляду даних категорій справ в окрему статтю КАСУ оскільки це перевантажує процесуальний акт нормами матеріального змісту.

4. В роботі варто було приділити більшої уваги дослідженню судової практики оскарження іноземцями дій, рішень чи бездіяльності Державної

міграційної служби України, в тому числі і практики Європейського суду з прав людини.

В цілому зазначені зауваження не впливають на позитивну оцінку виконаної роботи і характеризують її новаторський характер та складність предмету наукового аналізу, що викликає бажання дискутувати.

На підставі викладеного, слід резюмувати, що дисертація «Адміністративні послуги, що надаються іноземцям підрозділами Державної міграційної служби України» є завершеною самостійною працею, в якій отримано ряд нових науково обґрунтованих теоретичних результатів, що в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, що полягає у розкритті сутності та особливостей надання адміністративних послуг іноземцям підрозділами Державної міграційної служби України та виокремленні напрямів удосконалення чинного законодавства в цій сфері. Наукова праця відповідає наказу МОН України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження наукових ступенів, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а її автор – Шаранова Наталія Олександрівна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент –
професор кафедри публічного
та приватного права
Університету митної справи та фінансів,
доктор юридичних наук,
професор

Валерій ДОНЕНКО

Підпис

В.

засвідчує.

Проректор

І. І. І.

В. Приймачко